

had ik al gehoord van Angela Giral, de vroegere directeur. Barbara Sykes nam ons mee voor een rondleiding. De bibliotheek bezit 250.000 boeken, 15.000 tijdschriften en 400.000 tekeningen, foto's, brieven en manuscripten. Hier wordt ook de Avery Index to Architectural Periodicals gemaakt op basis van ca 2500 tijdschriften uit de Verenigde Staten, Groot-Brittannië, Frankrijk, Zwitserland, Duitsland, Italië, Spanje, België, Nederland, Scandinavië en Japan, en dit sinds 1741. Directeur Ted Goodman (co-chair van het congres, en een vroegere president van Arlis/NA) heeft er een piepklein kantoortje, zonder ramen, waar hij de laatste gegevens voor de Avery Index controleert. Toen we buitenkwamen 'botsten' we op de architectuurtheoreticus Kenneth Frampton, die aan de Columbia University verbonden is. Samen met Barbara lunchten we in het Lerner Student Center (<http://www.morningside-heights.net/lerner.htm>), de nieuwe studentenaccommodatie, een deconstructivistisch gebouw van Bernard Tschumi, volledig van glas.

Slotopmerkingen

Het 32ste ARLIS/NA congres was aan mij wel besteed. Het belang van congressen is, niettegenstaande alle moderne communicatiemiddelen, niet verminderd. De stimulans die ervan uitgaat is niet te onderschatten. Je ontmoet personen van wie je de namen al jaren kent (bv. van reacties op de discussielijst, van artikels, van boeken) en illustere personen worden vertrouwd.

Ik vond het vreemd dat het congres zo traag op gang kwam, en dat de 'cursussen' waar je voor kon inschrijven in het begin van het congres plaatsvonden, en ook dat het congres nog een tijdje doorliep na de officiële einddatum. Dan pas kon je de New Yorkse bibliotheken bezoeken met een bibliothecaris die de nodige informatie gaf. Ook verwarrend in het begin waren de verschillende soorten bijeenkomsten: business meetings, divisions, committees, sessions. Je wist niet altijd of je wel vrij kon deelnemen. Dit komt natuurlijk omdat de structuur van ARLIS/NA zelf ingewikkeld is. De organisatie van de sessies zelf vond ik prima, en de inhoud van de bijdragen per sessie waren zeer interessant en vormden een eenheid. Het grote aanbod van sessies over architectuur was wel opvallend.

Alle sessies waren afzonderlijk gesponsord. Dat kon je merken aan de borden aan de ingang van een sessie. Misschien is dat wel een handige manier om een heel congres gesponsord te krijgen. Bij de Engelse ARLIS-congressen krijg je voor de spreker begint al de volledige tekst in handen, soms een abstract van de voordracht. Dat was in New York niet het geval, maar in het programmaboekje stond wel voldoende. Op de website van ARLIS/NA zijn alle bijdragen enkele weken later beschikbaar: (http://www.arlisna.org/conf2004/proceedings/proceedings_index.html). De belangrijkste worden gepubliceerd in *Art Documentation*. De nummering van de ARLIS/NA-conferenties (het 32ste) vind ik handig. Je weet meteen hoelang de vereniging bestaat. Ik kan me niet herinneren of dat in andere algemene biblio-

theekverenigingen wel meer voorkomt. In ieder geval is het niet gebruikelijk in de VVBAD.

Beatrice De Clippeleir, Sint-Lucasbibliotheek
Voorzitter OKBV
beatrice.declippeleir@bib.sintlucas.wenk.be

Bibliotheken als instrument voor educatie en ontwikkeling

70ste Ifla-congres, Buenos Aires, augustus 2004

Locatie en congres thema

Buenos Aires was de gastheer voor het 70ste World Library and Information Congress van de International Federation of Library Associations and Institutions. Tijdens de openingsceremonie en in diverse persberichten werd herhaadelijk beklemtoond hoezeer de Argentijnse bibliotheeksector opgetogen was om als eerste Zuid-Amerikaans land een Ifla-congres onderdak te mogen bieden. De eerste maal dus in zeventig jaar! Bij mij brengt dit eerder een schaamtegevoel teweeg en een bevestiging van hoezeer de (internationale) bibliotheekwereld Europees en Noord-Amerikaans georiënteerd is. Trouwens, de keuze voor Buenos Aires heeft aan een zijden draadje gehangen. Als gevolg van de ernstige monetaire crisis in Argentinië in 2001-2002 gingen stemmen op om naar een ander land uit te wijken. In het prestigieuze Hilton en Sheraton hotel waar het congres plaats had, was van de recessie niets te merken. Maar de Plaza de Mayo – het plein waar de gekke moeders nu al jaren aan een stuk elke donderdag opheldering vragen over het verdwijnen van hun aanverwanten – was tijdens het congres het schouwtoneel van diverse manifestaties en betogingen voor meer werkgelegenheid.

De locatie heeft slechts een beperkte invloed op het thema van het Ifla-congres. Dit jaar lag het accent op *Libraries as tools for education and development* en meer dan anders speelden de secties hierop in. Enkele voorbeelden: de nationale bibliotheken organiseerden een interessante reeks voordrachten over de educatieve rol van de nationale bibliotheken (zie verder); de overheidsbibliotheken bezonnen zich over *The role of information literacy in a democracy: how government libraries can help*; een reeks voordrachten handelde over de ondersteuning van afstandsonderwijs door interbibliotheecair leenverkeer en documentleverantie, een andere reeks over 'vrouwen, bibliotheken en economische ontwikkeling'. Daarnaast was er aandacht voor de rol van

bibliotheken in ontwikkelingslanden. Meer specifiek voor Zuid-Amerika werd gefocust op collecties voor alfabetisering en ontwikkeling; op het overbruggen van de digitale kloof; op de nationale bibliografieën en op het bewaren van het culturele erfgoed van inheemse volkeren. Maar uiteraard waren er ook voordrachten los van het centrale thema, zoals de problematiek van authenticatie en autorisatie van gebruikers of elektronische thesen, maar ook de kostprijs van toegang tot informatie; de migratie en hereniging van collecties; richtlijnen voor jeugdbibliotheekwerk of voor informatiegeletterdheid... Dit is slechts een greep uit het immense programma dat ruwweg 400 voordrachten telde verspreid over honderd sessies en zeven congresdagen.

Kiezen was dus de boodschap. Niet verwonderlijk voor Zuid-Amerika was dat erg veel sprekers hun lezing in het Spaans brachten. De afspraak dat de titel de aanduiding gaf voor de taal van de voordracht, werd helaas slechts ten dele opgevolgd. Simultaanvertaling bracht af en toe soelaas. Maar het tempo en vooral het Latijnse temperament deden de vertalers naar adem snakken en de toehoorders afhaken. Ook het feit dat de voordrachten verspreid werden over twee gebouwen die 2 kilometer van elkaar verwijderd lagen, maakte dat je hier best rekening mee hield bij de keuze van je programma. En dan maar hopen dat er nog een zijje vrij was, liefst zonder steunpilaar voor je neus. Maar niet getreurd, ook buiten het voordrachtendeel valt er op een internationaal congres heel wat te beleven. In de wandelgangen liepen soms 4.000 collega's uit meer dan 120 landen rond. In de expositieruimte konden stands van product- en dienstenleveranciers bezocht worden. Op meer dan 75 posters werden zeer diverse projecten voorgesteld. De indieners gaven met veel toewijding tekst en uitleg. En uiteraard nodigden verschillende bibliotheken uit Buenos Aires de congresgangers uit op een professioneel bezoek.

Een selectie van enkele voordrachten

E-leren in de Britse nationale bibliotheek

De British Library maakt onderscheid tussen vijf doelgroepen: onderzoekers, bedrijfsleven, bibliotheken, onderwijs en algemeen geïnteresseerden. Lynne Brindley, hoofdconservator, besprak in detail de e-leerdiensten die de British Library aanbiedt aan het reguliere en informele onderwijs. Haar missie terzake is:

- *Be a centre of excellence in source-based and investigative learning;*
- *Inspire students to progress in order to make full and creative use of the BL's resources;*
- *Help transform the e-learning landscape by providing digital images, texts and sounds;*
- *Be a great place challenging learners to think big and think differently.*

Specifiek voor het individuele leren werd 'Collect Britain' opgezet: de toonzaal van de collectie bestaande uit

*Zicht op de bibliotheek in het cultureel centrum van Sao Paulo.
Foto: Marc Storms.*

100.000 beelden en 350 uur klank. Bezoekers kunnen kiezen uit een thematische rondleiding, de speciale collecties of een virtuele tentoonstelling. Inzake groepsleren wordt gewerkt met discussiefora. Leerkrachten kunnen allerhande opdrachten en taakbladen downloaden. Ook is er aandacht voor de ondersteuning van het leerproces (advisering, gidsen, planning...). Lynne beklemtoonde het belang om diverse leerhulpmiddelen en leerwegen aan te bieden die tegemoetkomen aan de erg uiteenlopende leerstijlen. Ze besloot haar voordracht met drie vragen: hoe verandert e-leren de educatieve taak van de nationale bibliotheken? Moeten nationale bibliotheken hun collecties interpreteren zoals musea doen? Moeten bibliotheken zelf leerprogramma's aanbieden of laten ze dit over aan andere aanbieders? Haar antwoorden vindt u op de IFLA-website.

Primaire bronnen voor onderwijs in Canada

In mei 2004 fuseerden de nationale bibliotheek en het nationale archief van Canada tot Library and Archives Canada (LAC). De nieuwe organisatie wil meer zijn dan de som van de twee oude instellingen. Samen met andere bibliotheken en archieven wil zij bouwen aan de nationale documentaire collectie en die bekendmaken. Zji wil zich ontwikkelen tot een educatieve plek waar de Canadezen geholpen worden hun geschiedenis en cultuur beter te begrijpen.

Tijdens een nationale ontmoetingsdag met leerkrachten in 2003 werd het archief- en bibliotheekpersoneel overwelgd door het enthousiasme van de leerkrachten bij het zien en aanraken van de tentoongestelde primaire bronnen. Wie dagelijks met dit materiaal werkt, beseft te weinig welke emotionele impact dit contact kan hebben. Dit werd niet vergeten bij het beleidsplan rond e-leren. De basis is de documentaire collectie én de kennis van het personeel van

Een boekenautomaat – naar het voorbeeld van onze broodautomaten – en een taxistandplaats speciaal voor de bibliotheek, alledaagse beelden in Sao Paulo.
Foto's: Marc Storms.

deze collectie. Digitale bronnen significant voor de leerdoelstellingen worden hieruit geselecteerd (<http://www.collecti-onscanada.ca/index-e.html>) en ter beschikking gesteld van scholen tezamen met een virtueel en een reëel programma. Die bronnen komen niet noodzakelijk uit de nationale collectie, lokale erfgoedbeheerders worden hierbij betrokken. Om dit te realiseren wordt samengewerkt met professionals uit de onderwijswereld.

Bij het gebruik van primaire bronnen in de klas moet de bibliotheek- en archiefsector er rekening mee houden dat dit materiaal meestal als individueel stuk gebruikt wordt. Daarom moet er, naast een zorgvuldige selectie van het stuk, aandacht zijn voor de plaats binnen het fonds en zijn vorm, moeten verschillende visies gepresenteerd worden en moet ingegaan worden op de vraag naar de authenticiteit van het stuk. Nieuwe gebruikers hebben vooral behoefte aan contextuele informatie. Het digitaliseren van stukken is dus maar een beperkt deel van het werk.

Lessen voor België?

Met *"There is a lot of work in front of us"* besloot Marianne McLean, senior policy and planning officer, LAC, haar voordracht. Mijn inziens geldt dat niet alleen in Canada maar ook in België. Het is fantastisch dat er middelen ter beschikking gesteld worden voor het digitaliseren van de collecties van de federaal wetenschappelijke instellingen zoals de Koninklijke Bibliotheek en het Algemeen Rijksarchief. En het zal een enorme inspanning vergen om dit project goed

uit de startblokken te laten vertrekken en op de sporen te houden. Het project verzwaren door er extra wagentjes aan toe te voegen is dus niet vanzelfsprekend. Maar het zou een historische vergissing zijn door niet van bij de start rekening te houden met de verdere exploitatie van de gedigitaliseerde collectie. De ervaringen van Groot-Brittannië en Canada leren dat er gestreefd moet worden naar het ter beschikking stellen van digitale inhoud *"that easily permits re-purposing"*. Het is de opdracht van onze beroepsvereniging om deze boodschap onder de aandacht van de bevoegde beleidsinstanties te brengen. En om te beklemtonen dat dit niet kan zonder de inbreng van de kennis en de know how van het archief- en bibliotheekpersoneel.

Medische bibliotheken werken samen in Latijns-Amerika

Al 37 jaar werkt Biblioteca Regional de Medicina (Bireme), de Latijns-Amerikaanse en Caraïbische bibliotheek voor Gezondheidsinformatie, aan de verspreiding van technisch-wetenschappelijke medische informatie. Rosane Taruhn beschreef de ontwikkeling van Bireme. Gestart als bibliografisch centrum in 1967 in Sao Paulo (Brazilië) was de hoofdtak het ontwikkelen van een collectieve medische tijdschriftencatalogus. Na drie jaar kon hiermee 92% van de 130.000 IBL-vragen die voorheen via de National Library of Medicine (VS) liepen, regionaal beantwoord worden. Vanaf de jaren 1980 ging de klemtoon naar samenwerking op het vlak van collectie-uitbouw en naar studie van het gebruik van de collecties van 279 bibliotheken verspreid over 21 landen. Tevens werd gestart met het exciperen van Latijns-Amerikaanse medische literatuur in de databank LILACS, als aanvulling op MEDLINE. Later werd hier een documentleverantiedienst SCAD aan toegevoegd. Bireme is uitgegroeid tot een virtuele medische bibliotheek met naast de voormelde diensten een meertalige medische thesaurus, een portaal naar elektronische tijdschriften, een kalender van medische evenementen en een wegwijzer

naar medische informatie. Vandaag werkt het netwerk aan het formaliseren van procedures voor collectieontwikkeling in een netwerk en aan methodes inzake collectie-evaluatie. Niet minder dan 1000 bibliotheken en informatiecentra uit 37 landen participeren rechtstreeks of onrechtstreeks aan Bireme. *"Technologie, alhoewel belangrijk, is niet essentieel voor het functioneren van het netwerk, wel een op samenwerkinggerichte attitude waarbij het individuele ondergeschikt wordt aan het gemeenschappelijke, competitie vervangen wordt door collaboratie en selfishness door generositeit"*, dixit huidig directeur Abel Laerte Packer. Meer informatie vindt u op <http://www.bvs.br/bvs/1/ihome.htm>

Marc Storms, directeur VVBAD
marc.storms@vbad.be

Education and training: the challenges of Library and Information Science Education in the developing countries

Dit was het onderwerp van een hele dag lezingen en discussies aan de universiteit van Buenos Aires. Centraal stond de uiteenzetting van Leif Loring, rector van de Royal School of Library and Information Science (Kopenhagen) *"Behind the curriculum of library and information science studies: models for didactical curriculum reflections"*. De Royal School of Library and Information Science evolueerde in 1990 van een beroepsgeoriënteerde opleiding naar een academische status. Deze statusverandering deed vragen rijzen bij de naamgeving van de opleiding. De discussie, die overigens wereldwijd wordt gevoerd, stelt de aanwezigheid van het woord 'bibliotheek' in de opleidingsnaam in vraag. Is het opportuun om, in een wereld van hybride bibliotheken en elektronische dienstverlening, het woord 'bibliotheek' te handhaven? Is het niet verkiesbaar, zeker in een academische omgeving, de **library** te scheiden van de **information science**?

De auteur is sterk gekant tegen deze splitsing maar verbindt hieraan de consequentie dat niet alleen curricula zullen moeten worden herbekeken, maar ook de rol die de bibliothecaris te vervullen heeft in de kennismaatschappij. De curricula van de traditionele beroepsgeoriënteerde opleidingen bevatten alle kennis en vaardigheden, die noodzakelijk worden geacht om een bibliotheek te runnen, gaande van kennisorganisatie via storage en retrieval tot literatuur en bibliotheekmanagement. Hierbij is de sterke band tussen de opleidingen, de curriculumontwikkeling en het beroepsveld opvallend (bv. de aanwezigheid van de Danish Library Association in de raad van bestuur van de opleiding). De aanwezigheid van vakken en hun inhoudelijke invulling wordt grotendeels bepaald door de directe noden van het beroepsveld. Alle vakken hebben ook een gelijkwaardige plaats in het curriculum en de kennisoverdracht binnen de vakken is zeer specifiek en niet onmiddellijk overdraagbaar naar andere werkgebieden. Zo groeit bij de studenten

een sterke identificatie met het specifieke beroep maar het bemoeilijkt wel de integratie in andere werkomgevingen en hun omgang met nieuwe ontwikkelingen. Overigens is deze identificatie niet in dezelfde mate aanwezig bij de lesgevers, gezien zij veeleer handelen vanuit hun eigen opleidingsachtergrond.

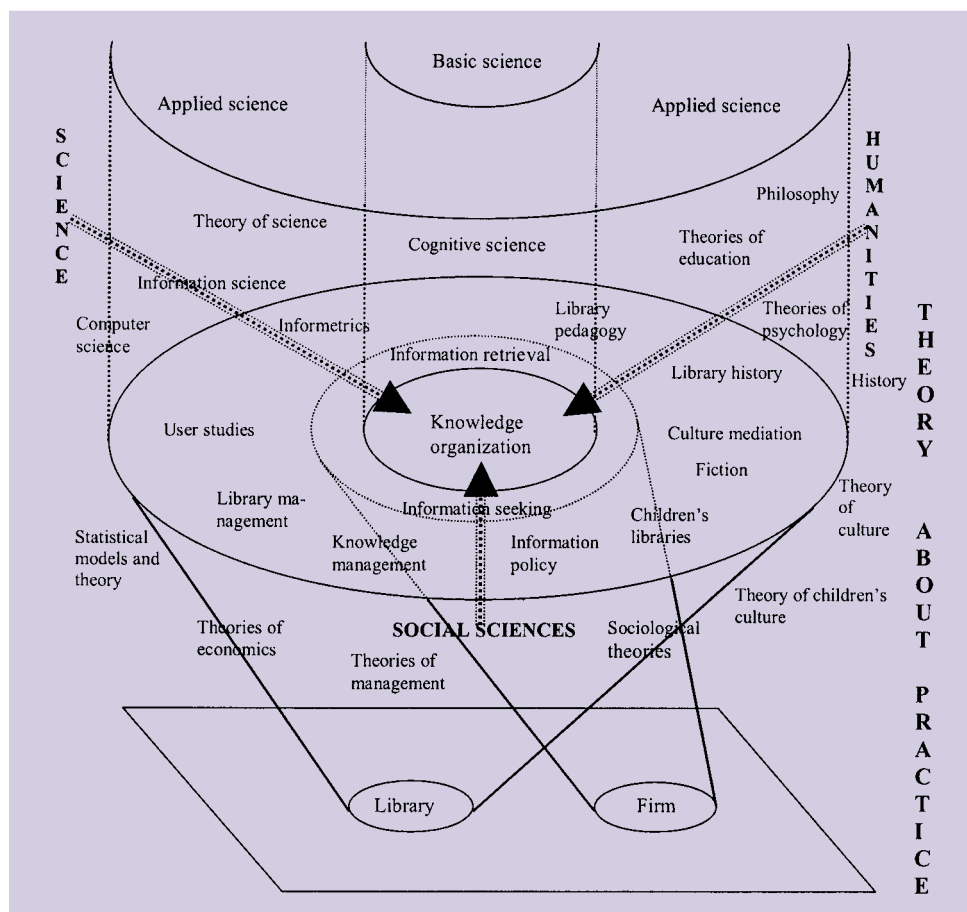
In het nieuwe curriculummodel moet de kern van de bibliotheek- en informatiewetenschap centraal staan. En dat is 'de gebruikersgeoriënteerde organisatie van (documentaire) kennis in verbinding met informatieopslag en het informatiezoekgedrag'. Alle andere vakken zijn hieraan ondergeschikt en betreffen feitelijk toepassingen van de kernactiviteit in een specifieke omgeving of voor een specifiek onderwerpsgebied. De bibliotheek wordt dan, hoewel zeer belangrijk – en daarom mag het woord 'bibliotheek' niet uit naamgeving verdwijnen –, slechts één van de werkgebieden waar de kernactiviteiten van bibliotheek- en informatiewetenschappen worden toegepast (zie figuur). De focus op de kernactiviteit zal ook de eenheid van visie bij de lesgevers vergroten. Uitdrukkelijk wordt de informatietechnologie buiten de kernactiviteit gehouden omdat die slechts een middel is en geen doel. Bibliotheek- en informatiewetenschap is geen 'computer science' maar gebruikt 'computer science'.

ICT is wel prominent aanwezig in het curriculum van de LIS-afdeling van de Karnatak University (Dharwad, India), dat werd voorgesteld door C.R. Karisiddappa in *Library and information science curriculum for the developing countries*. Als uitgangspunt bij het curriculumontwerp ziet hij vier complementaire activiteitskernen voor informatieprofessionals: informatie ontsluiten, overbrengen, verzamelen en voortbrengen. Het curriculum omvat 7 modules: 6 kernmodules en 1 keuzemodule:

Module 1: Grondslagen van Bibliotheek- en Informatiewetenschap; Module 2: Kennisorganisatie, informatieverwerking en opzoeken; Module 3: Informatiebronnen, -producten en diensten; Module 4: Management; Module 5: Informatietechnologie: basisbeginselen en toepassing; Module 6: Onderzoeksmethoden en statistiek; Module 7: Informatiesystemen (keuze).

Per module werd, naast de obligate doelstellingen en leerinhouden, ook specifiek het aandeel van de praktische component vastgelegd. Ook hier de bezorgdheid om het juiste evenwicht te vinden tussen een opleiding die zich toespit op onmiddellijk in de praktijk van de werkplek omzetbare leerinhouden en een opleiding die een meer algemener theoretisch referentiekader als basis voor verdieping ambieert, toepasbaar in een veelheid van praktijksituaties.

Alice Miranda, Universidad Nacional (Costa Rica) met *LIS education curriculum in Latin America*, Chih-Feng P. Lin, Shih-Hsin University (Taiwan) met *The challenges and*

Figuur 1: Het curriculummodel van de School of Library and Information Science in Kopenhagen.

Journals are a 'mirror-image' of the infrastructure of librarianship

Wat is de impact van een bibliotheektijdschrift voor het werkveld? Welke rol speelt een tijdschrift in de professionele ontwikkeling van de bibliothecaris en zijn medewerkers? Vier sprekers formuleerden een vooral met cijfermateriaal gestaafd antwoord. Laurel A. Clyde (University of Iceland) en Dianne Oberg (University of Alberta) stellen zich de vraag of artikelen die praktijkvoorbeelden beschrijven (LIS journals as a source of evidence for evidence-based practice: the case of School Libraries Worldwide) wel op hun plaats zijn in een wetenschappelijk tijdschrift dat toch bedoeld is om te rapporteren over wetenschappelijk onderzoek. Deze vraag wordt positief beantwoord als de praktijkartikelen voldoen aan

opportunities of regional cooperation in LIS education in East Asia, Isaac M.N. Kigongo-Bukenya, Makerere University (Oeganda) met *Opportunities and challenges of regional co-operation in library education in the developing world* hadden hetzelfde doel en dezelfde bezorgdheid: in hun regio's samenwerkingsverbanden tot stand brengen tussen de verschillende LIS-instellingen om de schaarse middelen optimaal te benutten, uitwisseling van studenten/docenten te bevorderen... EUCLID (The European Association for Library and Information Science) en ALISE (The Association of Library and Information Science Education) worden als voorbeeld naar voor geschoven.

De drie sprekers benadrukten de noodzaak van vergelijkbare curricula als basis voor samenwerkingsverbanden. Zij verwezen uitdrukkelijk naar de bachelor/masterstructuur in Europa. Hierop ontspon zich een pittige discussie met de Scandinavische en de Amerikaanse vertegenwoordigers. De gelijkschakeling van curricula, de gelijke en zeer nauw omschreven vakinhouden, de tot in het extreme vastgelegde doelstellingen, kortom de hele formalisering van het LIS-onderwijs betekent veeleer een verarming dan een verrijking van het onderwijsaanbod. Waar blijft de eigenheid van de onderwijsinstelling, waar blijft de persoonlijke inbreng van de lesgever, waarom zou een student een keuze maken tussen instellingen als alles gereduceerd wordt tot dezelfde eenheidsworst?

volgende criteria:

- het artikel heeft als doel vanuit een beschrijving van een praktijkvoorbeeld het bibliotheekwerk te ondersteunen;
- het artikel bevat een rijke, gedetailleerde beschrijving van de betreffende praktijk;
- het artikel verwijst naar de mogelijke andere toepassingsgebieden voor de beschreven problematiek;
- de praktijk wordt beschreven in de context van soortgelijk onderzoek en literatuur;
- er wordt nagedacht over de gevolgen van de implementatie voor het bibliotheekwerk;
- het artikel bevat een literatuurlijst;
- het rapport moet meer dan twee pagina's lang zijn.

Lucy A. Tedd (Library and information science journal usage in master's dissertations: experiences at the University of Wales Aberystwyth) tracht het belang en de impact van bibliotheektijdschriften aan te tonen via het gebruik ervan als informatiebron in de eindwerken van de bibliotheekopleidingen. Zij selecteerde 50 eindwerken voorgelegd na 2000. Voor elke eindverhandeling werd het totale aantal bibliografische referenties geteld; het aantal referenties afkomstig uit LIS-tijdschriften en het aantal vermelde LIS-tijdschriften. Bovendien werd elke auteur gevraagd hoe zij de voor hen relevante tijdschriften opsporen en welke 5 tot 10 tijdschriften zij nuttig vonden bij de voorbereiding van het eindwerk en meer algemeen bij de hele opleiding. Zijn de

resultaten niet onmiddellijk relevant voor onze context, het is misschien een interessante vingeroefening om de impact van ons tijdschrift voor de opleidingen te meten.

Ahmad Bakeri Abu Bakar (International Islamic University Malaysia) gaat na via contextuele analyse, in welke mate het *Malaysia Journal of Library and Information Science* (dat enkel onderzoeksartikelen opneemt en geen 'nieuws-artikelen') vernieuwende ideeën bevat om zijn rol in de wetenschappelijke communicatie te vervullen. Immers, *"The frontiers of the profession will not be advanced, its fundamental problems will not be solved, and the many whys which it faces will not be answered by how-we-do-good-in-our-library articles, no matter how numerous, useful, informative and well done"*. LIS-tijdschriften hebben een belangrijke rol te vervullen in de voortdurende bijscholing van informatiewerkers door nieuwe ideeën en alternatieve oplossingen aan te bieden.

Bibliometrische onderzoeken om de impact van gedrukte tijdschriften te meten maken vaak gebruik van de Journal Impact Factor berekend door ISI en gepubliceerd in de *Journal Citation Reports*. Naar analogie met de citatietellingen uit de ISI-databases poogt Alistair G. Smith (Victoria University of Wellington) de Web Impact Factor (WIF) te bepalen via elektronische tijdschriften binnen de Library and Information Science. Deze WIF kan gedefinieerd worden als de verhouding tussen het aantal links die naar een website verwijzen en het aantal pagina's waaruit de website bestaat (*Citations and links as a measure of effectiveness of online LIS journals*). De auteur beperkt zich tot die tijdschriften die vrij toegankelijk zijn, geen gedrukt equivalent hebben en in de ISI-databases worden opgenomen. Om de WIF te bepalen maakt hij gebruik van commerciële zoekmachines (Alta Vista Advanced search en Google Page Rank). De links worden onderverdeeld in:

- een link naar een artikel in een e-tijdschrift:
 - vanuit een ander e-tijdschrift
 - vanuit een artikel in hetzelfde e-tijdschrift
 - vanuit een artikel van dezelfde auteur
 - vanuit een online bibliografie, home page van een onderzoeker etc.
- een link naar het een volledige aflevering van het tijdschrift
- een link naar het tijdschrift in zijn geheel:
 - vanuit een lijst van e-tijdschriften
 - vanuit een andere bron
- een link naar ander materiaal dan artikels i.e. nieuws
- een interne link in het e-tijdschrift, bv. van een artikel terug naar de home page

De auteur stelt het toenemende belang vast van e-tijdschriften binnen de bibliotheek- en informatiewetenschap. Analyse van de links maakt duidelijk dat het overgrote gedeelte zich situeert op het niveau van artikelverwijzing. Een link zou dus dezelfde functie kunnen hebben als de klassieke citatie. Of dit effectief zo is zal verder onderzoek moeten uitwijzen.

Peter Van den Broeck

Redactievoorzitter Bibliotheek- & archiefgids
vandenbroeck.p@skynet.be

De integratie van klassieke en digitale documenten

Op de tweedaagse 'Focus op collecties en bestanden' gaf Paul Nieuwenhuysen een voordracht over de integratie van klassieke en digitale documenten. Hij besprak de problematiek van de hybride bibliotheken die werken met zowel klassieke hard-copy documenten als computer- en internet-gebaseerde digitale informatiebronnen en informatiediensten. Hij gaf een overzicht van methodes die kunnen bijdragen tot een betere integratie van beide bronnen en stelde luidop de vraag: "Kunnen bibliotheken een eenvoudige en transparante toegang aanbieden aan gebruikers die niet zozeer geïnteresseerd zijn in ingewikkelde en heterogene media maar vooral in de inhoud?". Zijn presentatie vindt u op http://www.wbad.be/O3_activiteiten/Focus_2004/NieuwenhuysenPaul.pdf

Aansluitend werd een panelgesprek georganiseerd met Guido Goedemé (Koninklijke Bibliotheek van België), Els Schaerlaekens (Bibliotheek Universiteit Antwerpen), Lucie Verachten (Algemeen Rijksarchief), Alexander Stierman (Erasmushogeschoolbibliotheek) en Kaat Van Woungem (VOWB). Sylvia Van Peteghem (Universiteitsbibliotheek Gent) modereerde.

SvP: Zijn onze archieven en bibliotheken klaar voor het digitale tijdperk? Want gegevens die (nog) niet digitaal beschikbaar zijn kan je ook niet digitaal opragen. Hoe bereiden de Koninklijke Bibliotheek en het Rijksarchief zich voor?

LV: Zonder inventarissen is archief niet raadpleegbaar. Onze eerste aandacht in het Rijksarchief gaat vanzelfsprekend uit naar het digitaal aanbieden van inventarissen. Sinds enkele jaren worden inventarissen met elektronische hulpmiddelen gemaakt. Omdat zij 'digital born' zijn, rijzen hier weinig problemen. Maar het omzetten van alle bestaande klassieke inventarissen is allesbehalve eenvoudig. De tweede onvermijdelijke stap is het aanbieden van digitale archieven. Daar het merendeel van onze archiefbestanden analoog is, zal het digitaliseren zeer veel tijd en middelen opsloppen. Keuzes maken is dus noodzakelijk maar erg moeilijk. Archiefbestanden die aan het desintegreren zijn, of die veel gevraagd worden, krijgen prioriteit.

GG: De federaal wetenschappelijke instellingen, waaronder de Koninklijke Bibliotheek en het Algemeen Rijksarchief, waren zeer hoopvol gestemd met het project van (voormalig) minister Moerman rond de digitalisering van de collecties van de FWI's. Helaas zijn de laatste ontwikkelingen minder rooskleurig – om de financiering van het project rond te krijgen rekent de overheid op inkomsten via de commercialisering van deze digitale collecties. Dit wordt momenteel bestudeerd.

Ook voor de Koninklijke Bibliotheek is de creatie van metadata de eerste prioriteit. Er moet nog steeds een ernstige inspanning gebeuren inzake retrospectieve catalografie.